

ефективне керування та використання ресурсів, зможуть реально знизити собівартість своєї продукції.

Аналогічно можна розглянути вплив зміни тривалості виробничого цикла на обсяг пропозиції виробника. Чим коротший виробничий цикл товару, тим скоріше будуть обертатися вкладені у виробництво кошти. Так, якщо економіко-виробничій системі вдається скоротити свій виробничий цикл (при незмінних інших показниках господарської діяльності), то її прибуток збільшиться. А виходячи з припущення про те, що швидкість зміни пропозиції пропорційна швидкості зміни прибутку, то логічно зробити такий висновок: чим менша тривалість виробничого циклу, тим більший обсяг виробництва продукції.

В підтвердження важливості модельних експериментів аналізу впливу параметрів економіко-виробничої системи на обсяг пропозиції необхідно також сказати про дефіцит ринку. З ростом дефіциту на той чи інший товар, ціна на нього також буде змінюватися в бік її збільшення. Це означає, що прибуток, який отримує економіко-виробнича система, буде збільшуватись і це підтверджують модельні дослідження.

Література:

Ляшенко І.М. Економіко-математичні методи та моделі сталого бізнесу / І.М. Ляшенко – К., 1999. – 234 с.

Цены и ценообразование / [Под ред. В.Е. Есипова]. – СПб "Питер", 2002.–464с.

Н.І. Камінська, І.М. Шиш

Львівський національний університет імені Івана Франка

Вінницький національний аграрний університет

РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ

N.I. Kaminska, I. Shysh

PROVISION OF RESOURCES MANUFACTURING PROCESSES

Підприємницька діяльність суб'єктів господарювання може бути ефективною лише за умови оптимального забезпечення їх необхідними ресурсами, що класифікуються за певними ознаками.

Капітал як фактор виробництва є майном (засобами виробництва), що використовується в процесі господарської діяльності. Капітал існує у продуктивному використанні саме тоді, коли його власники одержують доходи від користування та володіння своїм майном.

Праця, як широкий термін – вживається для характеристики фізичних, розумових, професійних, моральних якостей (здібностей) людей, застосовуваних у виробництві товарів і послуг.

Сукупність постійних працівників (трудоих ресурсів) суб'єкта господарювання становить його персонал. Персонал підприємства можна розглядати за різними ознаками.

Крім трьох основних ресурсів підприємницької діяльності: землі, праці та капіталу, існує особливий, четвертий – здатність до підприємництва.

Підприємницькі здібності знаходять своє матеріальне втілення у доході, який отримує підприємець. Щоб розпочата господарська діяльність продовжувала діяти і розвивалась, її необхідно щоденно організовувати, ризикувати, знаходити джерела фінансування, покупців і постачальників. Практика свідчить, що здатність до підприємництва є рідкісним природним талантом, яким володіє лише 5–7 % людей. За допомогою підприємницьких здібностей економічні ресурси перетворюються в нову вартість, яка формується в товарі.

Результатом використання ресурсів господарської діяльності є готова продукція та послуги.

Показник доцільності виробничого використання ресурсу ґрунтується на трьох групах характеристик – нормативні, технічні і економічні. Вибір економічно доцільних виробничих ресурсів здійснюється за оцінкою впливу цих ресурсів на рівень економічного ефекту від реалізації продукції, у виготовленні якої застосовується цей ресурс. Цей показник вдало відображає взаємодію вартісних і виробничих характеристик.

Конкурентоспроможність ресурсу можна визначити відношенням економічного ефекту від виробничого застосування порівняльних ресурсів.

Обчислювати доцільність виробничого використання ресурсу в економічній літературі пропонується таким чином:

$$d_l = \frac{P\alpha_{ll} + \beta_l}{P_l + \gamma_l^1 + \gamma_l^2 - \gamma_l^3},$$

де d_l – характеристика доцільності виробничого використання l – го ресурсу, α_{ll} – кількість одиниць продукції, що забезпечується одиницею ресурсу l – го виду; P – ціна одиниці продукції, що використовує l – ий вид ресурсу; β – дохід від продажу за межі підприємства побічних продуктів, що забезпечуються одиницею l – го виду ресурсу; P_l – ціна одиниці l – го виду ресурсу; γ_l^1 – невиробничі витрати виробника, пов'язані з використанням одиниці l – го виду ресурсу; γ_l^2 – витрати виробника пов'язані з використанням одиниці l – го виду ресурсу; γ_l^3 – витрати пов'язані з утилізацією внаслідок використання одиниці ресурсу l – го виду.

Економічним показником конкурентоспроможності ресурсу виступає величина витрат виробника на використану одиницю даного виду ресурсу і розраховуються ці витрати таким чином:

$$k_\rho^e = \tilde{P}_\rho = P_\rho + \gamma_\rho^4 + \gamma_\rho^5 + \gamma_\rho^6 + \gamma_\rho^7 + \gamma_\rho^8 + \gamma_\rho^9,$$

де k_{ρ}^e - показник конкурентоспроможності ресурсу за економічним показником; \tilde{P}_{ρ} - витрати виробника на використання одиниці ρ - го ресурсу; P_{ρ} - ціна одиниці ρ - го ресурсу; γ_{ρ}^4 - витрати на транспортування одиниці l - го ресурсу; γ_{ρ}^5 - витрати на зберігання одиниці l - го ресурсу; γ_{ρ}^6 - витрати на виготовлення необхідної документації з розрахунку на одиницю ρ - го ресурсу; γ_{ρ}^7 - витрати на догляд за ресурсом в процесі його використання (з розрахунку на одиницю кількості); γ_{ρ}^8 - витрати на утилізацію після закінчення терміну використання ресурсу (з розрахунку на одиницю кількості); γ_{ρ}^9 - витрати на податки, митні збори, страхування (з розрахунку на одиницю кількості).

Очевидно «ідеальним» ресурсом вважається той, що має найкращі показники конкурентоспроможності.

На конкурентоспроможність ресурсу поряд з технічними характеристиками мають вплив також умови оплати і тривалість гарантійного терміну, точність виконання взятих зобов'язань постачальником і інше. Ті чи інші чинники, котрі носять якісний характер, можуть бути враховані також за допомогою методів нечіткої логіки.

1. Вовк В.М. Моделювання економічних процесів підприємства: монографія /В.М. Вовк, Н.І. Камінська, С.С. Прийма. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 448 с.
2. Лепа Н. Н. Моделирование процессов управления развитием предприятий : монография / Лепа Н. Н., Лепа Р. Н., Пушкарь А. И. : под ред. Лепы Н. Н. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 348 с. – (Работа / Ин-т экономики пром.-ти НАН Украины).

УДК 519.217

Н.Б.Кирич, М.В.Приймак, О.В.Приймак

Тернопільський національний технічний університет

НАЯВНІ МОЖЛИВОСТІ АНАЛІЗУ РИТМІЧНОСТІ В ЕКОНОМІЦІ

N.Kyrych, M.Pryimak, O.Pryimak

AVAILABLE POSSIBILITY OF ANALYSIS OF RHYTHMICITY IN ECONOMY

Як показано в доповіді [1], в економіці існує значна кількість циклічних процесів, всестороннє вивчення яких є актуальним. Разом з тим аналіз наукових джерел показує, що на даний час є певні проблеми щодо їх всестороннього вивчення. Такий стан можна пояснити декількома причинами. **По-перше**, серйозна увага спеціалістів (першу чергу з теорії ймовірностей та методів